

qui in utroque statu minima habuissent merita, certius videtur, aliquos esse nunc inferiores in meritis illis omnibus, qui in statu innocentiae fuissent. Nam aliqui justi nunc ad finem viæ sine ulla meritis pervenient: illi nimirum, qui ante usum rationis moriuntur: in statu autem innocentiae nullus a statu viæ sine meritis discederet: quia tunc neque statu viæ justorum morte finiretur, sicut nunc: nec translatio aliorum fieret ante aetatem adultam, ut credibile est, sicut infra videbimus. Præterea ex his, qui nunc decedunt in adulta aetate, multi habent paucissima merita: vel quia in puerili aetate decedunt: vel quia prope mortem baptizantur: vel quia licet diu post Baptismum vivant, fere totum vitæ tempus in statu peccati existunt. In statu autem innocentiae omnes diuturnum vitæ tempus haberent: et in illo semper merita multiplicarent. Quod de perseverantibus in innocentia intelligendum est: nam si qui forte peccarent, et ante transitum ex vita animali a peccato resurerent possent fortasse cum paucis meritis viam finire, et cum aliquibus peccatoribus hujus temporis comparari. Quamvis ratio providentiae futuræ cum hominibus in illo statu peccantibus, ignota nobis sit, ut in superioribus dixi.

26. *Et conferendo unumquemque secum, posito quod idem essent in utroque statu futuri electi, sicut Adam et Eva fuerunt.* — Denique, si supponamus, eosdem numero homines, qui in statu naturæ lapse aliquando sunt, vel omnes, vel eorum aliquos futuros fuisse in statu innocentiae, de singulis illorum queri potest, an plura merita habituri essent in uno statu, quam in alio, et in quo, vel in utroque essent aequalia, licet per diversa virtutum opera fierent. Et quia saltem certum est, Adam et Evam potuisse statum innocentiae conservare, in illis maxime habet locum interrogatio, utrum Adam, si non peccasset, plura merita habuisset, quam nunc habuit postquam ad gratiam reddit: idemque potest de Eva interrogari et de ceteris, qui in utroque statu futuri et salvandi essent. In hujusmodi ergo interrogatione duplex consideratio fieri potest: una est spectando præcise ad rerum executionem, ejusque circumstantias: alia et altior est sub divina electione, et prædestinatione res contemplando. Priori modo licet res incerta sit, eo quia sit contingens, et pendens a libero arbitrio: nihilominus appetit credibilius, plura merita habiturum fuisse Adam in statu innocentiae, si nunquam peccasset, quam nunc de facto

habuit, propter circumstantias, quas supra consideravimus, quia operationes ejus in illo semper essent bona, et aptæ ad meritum, et possent esse frequentiores, quia necessitates corporis illas non impedirent: et ferventiores propter parentiam somnis, et propter animi tranquillitatem: et ex majori, seu meliori relatione charitatis, propter majorem vitæ contemplativæ assiduitatem. Alii etiam addunt tempus viæ, et aptum ad merendum futurum fuisse diuturnius, quam nunc fuerit; sed hoc incertum est, ut postea dicam.

27. At vero sub divina electione rem considerando, omnino incertæ nobis est. Quia si electio hominis facta est post prævism originale peccatum per absolutam scientiam futurorum, nescimus, qualis futura esset, si Deus præscivisset Adam non fuisse peccatum: nam tunc etiam potuisset Deus vel eundem gradum gloriae, et ad sola merita illi termino proportionata Adamum prædestinare: vel etiam posset ad majorem gloriam et pauciora merita illum præordinare, et tempus, modum et gradum, seu principia promerendi, illi fini accommodare. Facile enim id facere posset, non obstantibus aliis prærogativis status innocentiae, ut per se consideranti patebit. Vel e contrario posset in statu naturæ lapse tot auxilia gratiæ multiplicare, ut omnes alias status innocentiae commoditates superarent.

28. *Sive talis electio fieret ante prævism originale, sive postea.* — Idemque fere procedit, etiamsi dicamus Adam fuisse electum ad certum gradum gloriae ante præscientiam absolutam originalis peccati. Quia, ut supra testigi, saltem supponit illa electio præscientiam conditionatam originalis peccati: et ita facile posset quis dicere, quia si Deus per illam præscivisset, Adam non fuisse peccatum, illum ad majorem gloriam elegisset: quod sane non repugnat: tamen etiam potuisset Deus eligere illum ad tantam gloriam independenter ab omni præscientia futuri peccati, etiam conditionata: quid enim obstat? et ita ex via divinæ electionis incertum relinquitur, in quo statu recepisset Adam tempus, et vires gratiæ ad plura merita multiplicanda. Unde cum alia omnia media, et commoditates ad merendum divinæ prædestinationi subordinata sint, fit, ut simpliciter sit nobis ignotum, quid in prædicto eventu futurum in hac parte esset. Et quod de Adamo dictum est, in ceteris locum habet.

29. *Quid de comparatione inter utrumque statum quoad gratiam ex operato et gloriam ei*

respondentem. — Ultimo loco posset hic alia comparatio fieri in gratia, quæ hominibus nunc ex opere operato datur, et gloria, quæ illi correspondet, nimirum, an in statu innocentiae daretur hic sanctificationis modus: et an in illo statu darentur sacramenta, vel sacrificia: et consequenter qualis futurus esset tunc Ecclesiæ status, quoad regimen, quoad sacerdotium, et similia, de quibus amplissimum posset fieri discursus. Verumtamen de rebus nobis non revelatis, ideoque incertis, vel potius ignotis sufficere visa sunt, quæ de illis attigimus in 3 t., 3 part., disp. 3.

CAPUT XII.

AN STATU INNOCENTIÆ DURANTE LONGO TEMPORE HOMINES IN ILLO PERMANERENT: ET QUOMODO AD CŒLESTEM GLORIAM TRANSFERRENTUR.

4. *Suppositiones tres quibus exponitur titulus.* — Primum omnium supponendum est, in statu innocentiae, si duraret, hominum viam fuisse certum terminum habituram, sicut in Angelis habuit: tum quia de ratione viæ est, ut per illam ad terminum perveniantur, ac subinde, ut non sit perpetua: tum etiam, quia non erant homines semper ambulaturi per fidem, tanquam semper addiscentes, et ad cognitionem claram veritatis nunquam pervenientes. Secundo supponendum est, illam viam non fuisse per mortem finiendam, quia mors in illo statu non fuisse, ut supra l. 3, c. 14, de fide ostensum est. Hinc ergo tertio concluditur, viam illam per translationem ad statum gloriae fuisse terminandam. Et ita docent Augustinus et omnes theologi in locis citandis.

2. *Primum dubium quot anni viæ concederentur in statu innocentiae.* — *Pererii opinio.* — Hinc igitur varia oriuntur dubia de hac translatione, quæ movere coepit Augustinus, l. 9, Gen. ad lit., c. 4, et occasionem nobis tribuit, ea operosius inquirendi. Primum est, quam esset diuturna via hominum in illo statu, id est, quot annis viverent homines in corpore animali, priusquam spiritale, vel gloriosum reciperent, et ad claram Dei visionem transferrentur. De quo dubio nihil invenio ex professo scriptum. Benedictus tamen Pereira, aliud agens, l. 5, in Gen., disp. de secunda excellentia status innocentiae, q. 5, sic ait: *In illo statu longiorem trigesimam vitam degissent homines, quam nunc degimus, vixissent enim (ut verisimile est) ad tria, vel quatuor annorum millia.* Hanc autem verisimilitudi-

nem nulla auctoritate confirmat, sed hac sola conjectura, quia ante diluvium etiam in statu mortali, homines fere per mille annos vivebant: ergo non interveniente peccato, per plura annorum millaria vixissent.

3. *Rejicitur.* — Haec vero conjectura nullam mihi verisimilitudinem facit, quia in hoc statu naturæ lapse diuturnas aut brevitatis viæ, quamvis primario ab illius providentia pendeat, *qui unicuique terminos ritæ constituit, qui præteriri non poterunt*, Job. 14, nihilominus ex ejusdem providentia, juxta uniuscunque complexionem, vitæ modum, aliasque occurrentes causas brevior, vel prolixior est vitæ periodus: et ita ante diluvium vita mortalís erat diuturnior, quia natura ipsa erat robustior: et fructus terræ meliores et salubriores erant, et ob alias similes causas. At vero in statu innocentiae duratio viæ non poterat ex hominis complexione, vel ex influxu causarum secundarum mensurari, quia quilibet homo tunc perpetuo viveret, si in innocentia perseveraret. Nam licet non omnes æqualis virtutis, vel ejusdem complexionis futuri essent: nihilominus ita fuerant a Deo cause dispositæ, ut unius immortalitatis perpetuae possent universi homines esse participes. Quapropter non potest certa viæ duratio ex inferioribus causis longa, aut brevis censeri, sed per solam divinam legem, ac voluntatem præfinienda foret. Unde cum de tali voluntate, nec revelationem scriptam habeamus, nec etiam traditionem, quæ per manus sanctorum Patrum ad nos pervenirint, nihil de ea affirmare possumus, sed absolute nobis esse ignotum fateri debemus. Atque ita ingenue fatetur idem auctor, l. 3, in Gen., disp. de Ligno vitæ, in fin. Et priorem sententiam declarat de duracione, que tunc ex parte cibi arboris vitæ esse potuisset. At supra ostendi, illam non esse plurimum annorum, sed cuiuscumque temporis sine termino, et ideo neque in illo sensu opinio locum habet.

4. *Prima assertio.* — Nihilominus tamen aliqua possumus cum probabili conjectura de illo tempore viæ affirmare. Primum est, omnes homines in illo statu per venturos fuisse ad aetatem adultam, in qua uti ratione, et libere operari possent. Hoc videntur supponere D. Thomas, et omnes, qui de illo statu loquuntur. Nam D. Thomas, 1 p., q. 99, a. 2, ad 3, ait, omnes homines in illo statu per venturos fuisse ad aetatem, in qua filios generarent, quod facere non possent, nisi in aetate adulta. Idemque sentiunt reliqui. Et Scotus, in 2, d. 20, q. 2,

dicit, omnes filios Adæ in illo statu, priusquam conveniens, ut saltem pro toto illo in statu in gratia confirmarentur, fuisse probandos, an saltem primam tentationem vincerent, Deoque obdiren: ergo supponit in omnibus rationis usum. Ratio autem est, quia naturalis conditio hominis hoc postulat: et quod nunc præmaturæ mortes accident infantibus, est quædam poena peccati originalis, in illo statu non esset talis poena et naturalis perfectio suo tempore non decesset. Unde licet posset Deus sine interventu mortis aliquos infantes transferre ad statum gloriæ, subito eorum corpora, tam in quantitate, quam in qualitatibus gloriæ perficiendo: non est tamen verisimile, id fuisse facturum, quia nec ipsi naturæ, nec perfectioni illius status consentaneum est. Multo enim decentius esset, ut omnes prius per suam obedientiam probarentur et per propria merita ad statum gloriæ transferrentur. Solum potest ex ordine divine prædestinationis argumentum in contrarium sumi, si verum est, homines ex vi immutabilis propositi divini assumendos esse ad easdem sedes gloriæ in statu innocentiae, quas nunc consequuntur. Sed jam diximus, hoc non esse necessarium, ut satis in capite præcedenti declaratum est.

5. *Secunda assertio.* — Secundo dicendum est, omnes homines in statu innocentiae permansuros fuisse in via usque ad statum consistendi, id est, usque ad perfectum proportionati corporis augmentum, quod unusquisque sua naturali virtute consequi posset. Et primo quidem hoc fit verisimile ex ratione divinæ, ac generalis providentiae, quia in statu beatitudinis habituri essent omnes homines corpora perfectæ magnitudinis, unusquisque juxta peculiarem virtutem, et individuam capacitatem suam: ergo non transferrentur ad statum gloriæ, donec propria actione, ac virtute naturali talia corpora sibi acquirerent. Probatur consecutio, quia id est magis consentaneum ordini divinæ providentiae: tum, ut quæ naturali modo commode fieri possunt, ita fiant: tum etiam, ut creatura ad suæ perfectionis statum, quantum commode potest, cooperetur. Secundo fit etiam hoc magis credibile ex augmentatione in omnibus animæ perfectionibus, ut sunt scientia, prudentia, virtus et præsertim gratia, ac meritorum. Nam ordinarie non acquirunt homines perfectam scientiam et prudentiam usque ad maturam ætatem, quæ in illo statu incipere videtur: et per id tempus virtus maxime probari et gratia cum meritis multum augeri posset: ergo saltem illud tempus fuisse necessarium, vel maxime

conveniens, ut saltem pro toto illo in statu innocentiae hominum via duraret.

6. *Tertia assertio tripartita.* — Tertio addimus, incertum esse, quanto tempore remansissent homines in via postquam ad terminum augmenti, seu statum consistendi pervenirent, verisimile tamen est, nec statim, nec post annorum millia, sed intra mediocrem durationem a Deo præfiniendam, transferendos fuisse. Prima pars hujus assertionis sufficienter probata est ex dictis, quia hæc temporis definitio ex solo Dei decreto penderet, sine fundamento speciali in causis secundis, ut declaratum est. De illo autem Dei decreto revelationem non habemus. Secunda vero pars, quod non statim fieret translatio, per se videtur probabilis, quia tempus aliquod viæ concedi debuit in statu maxime perfecto secundum naturam ad perfectissima opera virtutis, ac meriti exercenda. Et hoc videtur significasse Augustinus, libr. 9 Genes. ad lit., capitul. 6, dicens: *Potuerunt homines, genitis filiis, perfectaque humani officii justitia, hinc ad meliora transferri, non per mortem, sed per aliquam commutationem.* Ubi illa tantum verba considero, *perfectaque humani officii justitia.* Nam hoc officium, ut humano modo expleatur, tempus aliquod requirit et in virili, ac perfecta aetate perfectius consummatur: Et inde suadetur tertia pars, nimurum, non fuisse futurum tempus illud multorum millium annorum, quia neque ad perfecte obeundum viatoris officium, tanta mora erat necessaria, neque in favorem vel utilitatem hominum cederet tanta celestis beatitudinis dilatio, cum carentia divinæ visionis, aliarumque perfectionum, quæ ad illam consequentur.

7. *Objectio solvit.* — Dicitur fortasse illam viæ diurnitatem ad meritorum, et gloriæ augmentum potuisse conferre. Respondemus autem, hoc modo posse in infinitum procedi, quia post quamecumque dilationem, et numerum annorum millium, poterunt augeri merita, si tempus viæ augeatur, et in Angelis etiam differenda fuisse præmii collatio, ut meritum augeretur: necesse est ergo dicere, Deum definire durationem viæ unicuique personæ vel naturæ, quæ et conditioni, et statui illius accommodata sit, et ad acquirendum viæ terminum, ad quem talis creatura destinata est, sufficiat. Unde quia intentio finis est prior, et quasi regula electionis mediorum, hoc etiam, modo nostro intelligendi, in Deo locum habet. Ideoque juxta gradum gloriæ, ad quem unumquemque prædestinatur elegit, con-

cedit etiam tempus ad illud merendum sufficiens: sed hujus temporis plenitudo non annorum numero computatur, sed divinae gratiæ abundantia, cuius uberioribus auxiliis fit ut justus brevi consummatus expletat tempora multa. Atque hoc modo Angeli brevissima mora ad excelsum beatitudinis locum perverunt. Idem ergo cum proportione haberent homines in statu innocentiae, intra mediocre tempus ætatis perfectæ: quantum vero illud fuisse, Deus scit.

8. *Consecutarium de fine humanarum generationum si status innocentiae duraret.* — Unde colligimus, non minus esse incertum tempus viæ in toto genere humano, id est, quamdiu durarent hominum generationes a prima, usque ad ultimam, in statu innocentiae, si duraret. Quamvis enim sit certum tempus viæ totius humani generis non minus tunc, quam nunc in lapsa natura, habiturum fuisse terminum: quia numerus prædestinatur in quolibet statu fuisse certus, ac definitus: ac subinde illo completo cessarent generationes: nihilominus ignotum nobis est, intra quot annos ille numerus completeretur. Nam si de statu præsenti hoc nescimus, quanto magis de illo a sensibus nostris magis remoto, id ignorabimus. Possumus autem verisimiliter conjectare hoc tempus viæ totius humani generis non fuisse futurum diurnius in statu innocentiae, quam nunc futurum sit. Cur enim numerus prædestinatur tardius, aut morosius impleretur in hominibus innocentibus, quam in peccatoribus? Atque hinc etiam conjecturam sumimus in unoquoque prædestinato fuisse complenda merita termino suæ electionis adæquata, durante statu innocentiae, in tempore forte breve, quam nunc pro æquali termino compleantur: quia perfectio illius status ad multiplicanda et perficienda merita magis juvaret: ergo non solum esset tempus illud plurimum annorum millium, verum fortasse millenarium non attingeret, vel centenarium non excederet.

9. *Secundum dubium an in statu innocentiae tempus viæ esset æquale in omnibus hominibus.* — Potest vero secundo interrogari, an in illo statu tempus viæ in omnibus hominibus esset æquale: sicut in omnibus Angelis æqualis fuit viæ mora? Nunc enim, quia via hominum morte finitur, et mors non eodem tempore ætatis hominibus contingit, secundum communem naturæ cursum quem in hoc Deus servare voluit: via etiam hominis in hoc statu æqualis non est. At vero in statu innocentiae

non posset esse inæqualis ex parte hominum, vel causarum naturalium, ut dixi. Et ideo, neque ex parte Dei credendum est, futuram fuisse inæqualem. Nam in hoc videntur homines in eo statu Angelis, quoad rationis similitudinem, comparari. Unde non obstat quod non omnes homines tunc essent ad æqualem gloriam prædestinati, quia etiam Angeli non fuerunt æqualem gloriam consecuti, sed in eadem mora, quidam plus aliis meruerunt, et majori gratia præventi sunt, quod etiam in hominibus fieri potisset.

10. *Resolutio dubii.* — Sed quanquam fuerit possibile et probabile sit, ita futurum fuisse, nihilominus dico, non esse certum, quia fieri potuit, ut, verbi gratia, ex duobus hominibus ad æqualem gloriam prædestinatis, unus remissior esset in merendo, quam alius, ex quo necessario fieret, ut qui ferventius operaretur, breviori tempore suam vitam finiret, quam alius: et ad hunc modum potest de cæteris cogitari. Unde in hoc invenitur differentia inter naturam angelicam et humanam: tum quia Angelis data est gratia uniformiter difformis secundum capacitatem naturalium, quod in hominibus non servatur: nec in statu innocentiae servaretur. Est enim eadem ratio. Item omnes Angeli subito operantur secundum totum suum conatum: et ideo omnes in eadem mora negotium suum expleverunt: unusquisque juxta capacitatem suam. At vero homines cum majori mutabilitate et varietate operantur: et ideo quidam velocius, alii tardius iter peragunt, etiam in ordine ad æqualem terminum. Pendet ergo hæc res tota ex modo divinæ prædestinationis hominum: et ex varia gratiarum distributione, quia tunc etiam Spiritus sanctus faceret, prout vellet. Et ideo incertum est, qualis esset distributio (ut sic dicam) durationis viæ in ætate perfecta: et an esset inæqualis, vel eadem in omnibus.

11. *Tertium dubium an alii ante alios in statu innocentiae transferrentur in gloria necne?* — Unde interrogari tertio potest, an omnes homines tunc essent simul transferendi ad statum gloriæ: vel per decessiones et successiones; ita ut unusquisque suo tempore implete ad gloriam transferretur. In quo puncto Moses Barcepha, 1 p., de Parad., c. 24, sentit, omnes simul fuisse transferendos. At vero Augustinus supra docet plane, hunc transitum hominum ab statu viæ ad statum Patriæ, non simul, sed successive fuisse complendum. Quod sine dubio est longe verisimillimum. Primo quidem, quia satis probabile est tempus viæ

in omnibus hominibus, vel saltem ordinarie fuisse futurum æquale : sed non inciperent omnes simul esse viatores, sed per successiones generationum, ut constat : ergo neque simul viam finirent, sed cum proportionali successione. Et praeterea licet demus, viam non fuisse futuram aequalis durationis in omnibus : nihilominus non est credibile, omnes homines, qui per innumeratas generationes successive inciperent, simul in eodem statu fuisse permanentes in hoc inferiori mundo cum corporibus animalibus, cibo et potu indigentibus, et consequenter etiam generationi vacantibus. Sic enim vix capere posset terra omnes homines simul in ea existentes : nam infinita (ut sic dicam) esset hominum multiplicatio et (ut supra dicebamus) sine causa detinerentur homines tanto tempore ab ingressu patriæ : ut, verbi gratia, Adam a principio creationis, usque ad ultimam hominis generationem ; quod plane incredibile est : et eadem ratio est cum proportione de reliquis. Merito ergo Augustinus tanquam certum statuit, homines non simul, sed per successiones fuisse ab statu viæ transferendos.

12. *Dubitatur Augustinus an translatio illa prius fieret ad statum inferiorem gloriose unde procedens resolutio evertitur.* — Dubitat autem Augustinus, an essent immediate transferendi ad statum gloriæ in corpore et animo, vel ad statum medium inter illum, quem habebant, et gloriosum. Et rem dubiam relinquere videatur : nam, quod transferri potuerint immediate ad gloriæ, tanquam manifestum relinquit. Quod vero etiam potuerit transferri prius ad statum medium, exemplis Eliae et Enoch, persuadere conatur. Unde si transitus ille immediate futurus erat ad gloriæ, claram est, non simul, sed successive homines tam corpore, quam animo glorificandos fuisse. Quia via omnium non simul, sed successive terminanda erat, ut ostendimus. Ergo si terminus extrinsecus viæ, et immediatus erat gloria, ut supponitur : assumptio omnium ad statum gloriæ non erat simul, sed cum successione futura. *Si tamen (inquit) gloriæ illam dari non oportebat nisi omnibus simul in seculi fine,* necesse est dicere, successive transferendos fuisse homines ad statum inferiorem illo, quem habebunt in gloria : et illo meliorem, quem in statu innocentiae habebant. Quod autem oportuerit statum gloriæ simul omnibus dari, suaderi potest, tum exemplo Angelorum, tum etiam exemplo futuræ resurrectionis, et consummatæ glorificationis omnium hominum

electorum. Tum etiam, quia etiam in illo statu debuissest præcedere universale judicium omnium hominum, ante electorum consummationem.

13. *Prima assertio circa hoc Augustini dubium.* — Nihilominus tamen asserendum videatur, homines in statu innocentiae viam, et meritum consummantes, immediate ad statum essentialis beatitudinis transferendos fuisse. Ita videntur supponere communiter Scholastici. Et Patres antiquos allegando, recte docet Moses Barcepha, 1 p., de Paradiso, c. 22. Et probatur, quia omnes, qui cum merito gloriæ ad terminum viæ pervenient, statim recipiunt præmium, nisi per aliquam culpam, vel reatum ab illa relictum, impediuntur: sed homines in eo statu pervenientes ad finem viæ in statu gratiae, haberent merita gloriæ, et nullum haberent impedimentum : ergo statim illam reciperent. Major inductione probari potest in Angelis, et in animabus justis, et puris ab omni culpæ reatu, post Christi mortem ab hac vita transeuntibus. Imo etiam in omnibus aliis justis, quia si aliqui retardantur ab ingressu gloriæ, semper est propter aliquid impedimentum ex peccato originali, vel personali proveniens, ut ex tractatu de Beatitudine et de Incarnatione manifestum est. Ratio etiam id suadet : quia beatitudo debetur tanquam merces laboris, et ideo ratio justitiae obligat, ut non differatur mercedis solutio, quando ex parte merentis non est impedimentum : præsertim cum talis dilatio magnum sit nocumentum, et ex se non possit animam non affligere et contristare. Denique Deus pronior est ad præmium conferendum, quam poenam, sed non differt punire in peccato morientem : ergo nec præmium conferre.

14. *Limitationes variae circa positam assertionem.* — Altera vero propositio assumpta, scilicet ex parte hominum non fuisse tunc futurum impedimentum gloriæ : clara est ex dictis. Quia in illo statu innocentiae non essent peccata venialia, ut supra dictum est : multo minus essent originale, vel mortale : alias innocentia non duraret : ergo nullum esset impedimentum : quia in termino viæ sola culpa, vel aliquid ab illa relictum potest gloriæ impediire. Unde potest assertio confirmari, quia ille status medius inter innocentiam et gloriæ, non esset status alicujus purgatorii : quia illi homines nulla purgatione indigerent : alius autem nec facile cogitari, nec aliqua ejus ratio, vel utilitas inveniri potest ; ut paulo post explicabimus : ergo frustra talis status

confingerentur. Non omittam autem obiter advertere, hoc maxime procedere in hominibus, qui in illo statu perpetuam innocentiam sine interruptione servassent. Nam si aliquis forte mortaliter peccaret, et illius remissionem non obtineret, ille (ut probabilius est) per mortem vitam finiret ; et ad terminum damnationis statim perveniret, saltem quoad animam : cui postea corpus in eadem damnatione jungetur, tempore a Deo præscribendo. Si autem sic peccans a peccato resurgeret cum plena satisfactione, et remissione peccatorum, tunc eadem esset ratio de illo, quæ de cæteris innocentibus, quia jam nullum haberet impedimentum : et verisimilius est, illum fuisse ad statum originalis justitiae restituendum ; ac subinde sine interventu mortis fuisse ad statum gloriæ immediate transferendum. Si autem remissionem culpæ mortalis obtineret, manente reatu aliquo poenæ temporalis : et in illo ad terminum viæ perveniret, indigeret sine dubio purgatione : et ideo non transferretur immediate ad gloriæ, et fortasse mortem non evaderet, et gloriæ corporis usque ad finem sæculi non obtineret. Nos autem (ut dixi) de servantibus statum innocentiae loquimur.

15. *Secunda assertio circa idem Augustini dubium.* — *Primum consectarium contra statum illum gloriose inferiorem.* — *Ad exemplum Eliae et Enoch, in n. 12.* — Unde addimus secundo, illum transitum fuisse futurum immediate ad statum gloriæ, non solum animarum, sed etiam corporum. Probatur primo ratione jam facta, quia totum illud præmium debetur meritis, et nullum impedimentum gloriæ corporis, magis, quam animæ haberent. Secundo quia quando anima est corpori unita, ex gloria animæ quasi naturaliter redundant gloria in corpus, nec potest sine miraculo detinere : nullum autem est fundamentum ad fingendum tale miraculum generale : et in detrimentum innocentium, sive aliorum utilitate. Et hinc colligimus primo, non posse commode intelligi statum illum medium : non quia sit absolute impossibilis, sed quia non est consentaneus divinae providentiae. Posset enim cogitari status medius ex parte corporum tantum, ut si anima transferretur ad gloriam, et non corpus. Et hoc esset miraculosum, sine utilitate, ut dixi, vel esset cum totali carentia gloriæ animæ et corporis : et sic etiam esset infructuosus : et in terra vix posset felicior status, quam innocentiae, et Paradisi terrestris cogitari : nec est verisimile, homines nondum beatos supra caelos elevandos fuisse. Et ideo non est similis ratio de Elia et Enoch, quia illi in aliqua terræ regione habitant (ut creditur) et nondum summarunt merita sua. Nam licet nunc non mereantur, ut est probabilius, expectant tempus, in quo sua merita consumment secundum ordinem divinæ providentiae : secus vero esset de hominibus in statu innocentiae, ut constat.

16. *Secundum consectarium de successiva adoptione gloriæ in statu innocentiae et satisfacti triplici suasioni in fine numeri secundi.*

— Unde tandem concluditur homines in statu innocentiae non simul, sed successive fuisse transferendos ad statum gloriæ, tam animæ, quam corporis, quia viæ singulorum successive finirentur, et unusquisque in termino suæ viæ integrum præmium recipieret. Neque oportet, ut in hoc essent Angelis similes, quia via Angelorum, sicut in omnibus simul incepit, ita etiam simul terminata est. Nec est etiam similis ratio de hominibus lapsis, quia horum via per mortem finitur, et corpus separatum ab anima est incapax gloriæ, donec resurgat : et hanc incapacitatem per peccatum meruerunt, et non tollitur, nisi secundum ordinem a Deo præscriptum, qui universalem resurrectionem voluit usque ad finem mundi reservari. Homines autem innocentes non indiguerunt resurrectione. Et si forte futurum tunc esset universale judicium, non aliter homines in eo judicarentur, quam nunc Angelii judicabuntur.